

Přehled

Zemědělská politika v zemích OECD

Monitoring a vyhodnocení roku 2002

Overview

Agricultural Policies in OECD Countries

Monitoring and Evaluation 2002

Přehledy jsou překladem výtahů z publikací OECD.

K dispozici jsou zdarma v internetovém knihkupectví OECD na adrese:

(www.oecd.org/bookshop).

Tento Přehled není oficiálním překladem dokumentů OECD.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

ORGANIZACE PRO EKONOMICKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ

Prováděcí zpráva

Podpora zemědělských výrobců v zemích OECD se již druhým rokem snižuje, avšak stále je vyšší než nejnižší úroveň, dosažená v roce 1997. Od osmdesátých let nastal jistý posun směrem k větší tržní orientaci a k menší podpoře a ochraně, ale přetrvávají značné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi a komoditami. I přes jistý odklon od dotovaných tržních cen a produkčních dotací tyto stále ve většině zemí zůstávají dominantními formami dotací, které brání dopadu vlivů světových trhů na výrobce, a tak deformují výrobu a obchod. Ačkoliv nastal v reformě agrární politiky jistý pokrok, byl pomalý, proměnlivý a nedostatečný.

Šlo o rok bez výrazných reforem, ale politická diskuse se mění

V roce 2001 bylo představeno málo programů agrární politiky a některé již dříve ohlášené reformy byly odloženy. V mnoha zemích se politická diskuse soustředila na takové oblasti, jako je udržitelný rozvoj, nezávadnost potravin, životní prostředí, rozvoj venkova, multifunkční úloha zemědělství, koncentrace trhu a konkurenční politika. Skutečných změn v těchto oblastech však bylo provedeno málo. Institucionální změny v některých zemích reflektovaly rostoucí prioritu otázek nezávadnosti potravin a rozvoje venkova. V některých zemích byla v reakci na nemoc šílených krav (BSE), kulhavky, vývoje trhů a neúrody opět uplatněna krizová opatření. V několika členských zemích OECD byly nově zavedeny podpory formou dotovaných cen nebo došlo k jejich rozšíření na nové produkty.

Celková podpora zemědělství dosáhla částky 311 miliard USD (347 EUR)

Asi tři čtvrtiny celkové podpory zemědělství (TSE) připadly producentům, zatímco zbytek byl použit na poskytování všeobecných služeb (například na infrastrukturu, inspekce, marketing a průzkum trhu). Celková podpora zemědělství se oproti roku 2000 snížila o 10 miliard USD, což v rámci OECD představuje 1,3 % HDP (v porovnání s 2,3 % v letech 1986-88).

Podpora producentů se v roce 2001 mírně snížila.

Podpora zemědělských producentů v rámci OECD představovala v roce 2001 31 % všech příjmů farmářů (% PSE, v porovnání s 32 % v roce 2000 a 38 % v letech 1986-88). Stejně jako v roce 2000 odrážel tento pokles podpory hlavně zvýšení cen na světových trzích, které způsobilo snížení cenových dotací.

Stále převládají dotace tržních cen a dotace výroby.

Podíl dotací tržních cen a výroby, jež patří mezi opatření, která výrobu a trh deformují nejvíce, zůstává stále vysoký a představuje 69 % podpory producentů, nicméně je nižší než v letech 1986-88, kdy činil 82 %. Úroveň cen, které obdrželi zemědělci v rámci OECD v roce 2001, byla stále ještě v průměru o 31 % vyšší než úroveň světových cen (v porovnání s 58 % v polovině osmdesátých let). V mnoha zemích tak byli farmáři chráněni před vlivy vývoje na světových trzích.

Menší podíl příjmů plynoucích z vládních intervencí.

Hrubé příjmy farmářů v roce 2001 byly v průměru o 45 % vyšší, než by tomu bylo při uplatnění cen na světových trzích bez jakékoli podpory (v porovnání s 62 % v letech 1986-88). To naznačuje jistý posun směrem k tržní orientaci s větším podílem příjmů farmářů realizovaných za světové ceny a menším podílem vládních intervencí. Přetrvávají však značné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi a komoditami.

Široký rozsah úrovní podpory v rámci OECD.

Nejnižší úroveň dotací v roce 2001 zůstává na Novém Zélandu (1 % PSE) a v Austrálii (4 % PSE), nejvyšší naopak na Islandu, v Japonsku, Norsku a Švýcarsku (okolo nebo nad 60 % PSE). Od poloviny osmdesátých let byl mezi zeměmi s nejvyšší úrovní dotací zaznamenán odklon od nejvíce deformujících forem dotací na Islandu, v Norsku a ve Švýcarsku. Procento PSE v zemích přistupujících k Evropské unii – České republice, Maďarsku, Polsku, Slovenské republice a Turecku – se snížilo pod 20 % (v porovnání s 35 % v Evropské unii). Procento PSE pro Mexiko, Kanadu a Spojené státy se pohybuje kolem 20 % nebo je menší.

Značná proměnlivost úrovně dotací napříč komoditami.

Zatímco se podpora většiny komodit v porovnání s průměry v letech 1986-88 snížila, dotace jednotlivých komodit se značně různí. V roce 2001 činil podíl PSE více než 80 % u rýže, 55 % u skopového masa, 45 % u cukru a mléka, 36 % u telecího a hovězího masa, mezi 15 až 30 % u drůbeže, vepřového masa, olejin a kukuřice a méně než 10 % u vajec a vlny. Prakticky všechny dotace produkce cukru, mléka a rýže byly realizovány formou dotací tržních cen. Právě tento druh dotací potencionálně nejvíce deformuje výrobu a obchod.

Mírný pokrok v reformě agrární politiky od poloviny osmdesátých let.

Celkově se úroveň podpory a ochrany zemědělství od poloviny osmdesátých let snížila a nastal jistý posun směrem k méně deformujícím opatřením. Tento vývoj představuje potencionálně menší zatížení životního prostředí a větší efektivitu při převádění příjmů farmářům a dosahování ostatních strategických cílů. Nicméně pokračující převaha nejvíce deformujících prostředků podpory znamená, že zemědělci zůstávají zaštitěni před vlivy světových trhů. Současná úroveň dotací představuje břemeno pro zákazníky a daňové poplatníky v zemích OECD. To také brání růstu a rozvoji zemědělství v zemích, které členy OECD nejsou. Ministři zemí sdružených ve WTO tuto skutečnost uznali v deklaraci z Doha, v níž se zavázali učinit potřeby a zájmy rozvojových zemí těžištěm svého pracovního programu. Pomalé a proměnlivé tempo zavádění reformy v oblasti agrární politiky, na nichž se ministři zemí OECD dohodli, vyžaduje ještě větší úsilí. Toto úsilí musí směřovat k další redukci dotací, k zajištění dobře fungujících trhů a k přesnějšímu zacílení zaváděných opatření, jež budou méně deformovat produkci a obchod a budou efektivně zaměřena na domácí i mezinárodní cíle.

Obsah anglické verze publikace

(bez příloh, tabulek, grafů a seznamu textových polí):

Obsah

Prováděcí zpráva

Část 1. Monitoring a vyhodnocení

- I. Ekonomické prostředí a situace na zemědělském trhu**
- II. Hlavní strategie rozvoje v roce 2001**
- III. Vyhodnocení rozvojových strategií**
- IV. Světový zemědělský obchod a zavádění uruguayské dohody o zemědělství**

Část 2. Jednotlivé země

Část 3. Přehledové tabulky odhadů podpory zemědělství

Tento *Přehled* je překladem výtahu z těchto publikací:
Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and evaluation 2002
Politiques agricoles des pays de l'OCDE: Suivi et evaluation 2002
© 2002, OECD.

Publikace jsou k prodeji při pařížském centru OECD: 2, rue André-Pascal, 75775 Paris Cedex 16, FRANCE a na internetové adrese www.oecd.org/bookshop

Přehledy jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD na adrese www.oecd.org/bookshop

Přehledy připravuje Odbor pro legislativu a překlady, Direktoriát pro veřejné záležitosti a komunikaci.

E-mail: rights@oecd.org
Fax: +33 1 45 24 13 91

© OECD 2003

Reprodukce tohoto Přehledu je povolena pouze při uvedení copyrightu OECD a názvu originální publikace.